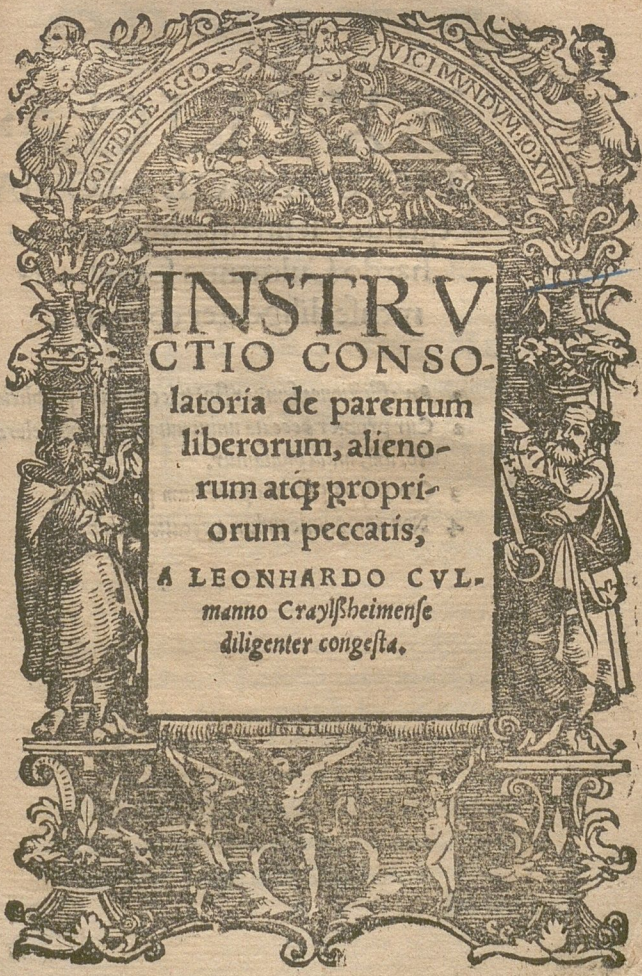

Georg 1483

Georgs-B.

INSTRVCTIO CONSOLATORIA

de parentum liberorum, alienorum atq; propriorum peccatis,

A LEONHARDO CVLMANNO Craylsheimense diligenter congesta.

EXPLICATIO
CONSOLATORIA
quatuor sententiarum à Leon-
hardo Culmanno Craylshei-
mense diligenter congesta.

- 1 An afflictiones semper sint peccatorum supplicia
- 2 Cur propter peccata unius aut paucorum sceleratorum, multipuniantur.
- 3 Cur filij ob peccata parentum puniantur.
- 4 Non communicandum peccatis alienis.

OR
SIMO
nissimo
nimo S
natori
nati

et peccata sic
stia haberi,
nova oriuntur
que uirtutes
conomice, ne
obtinet tam d
pria persuasi
dis uexat, qui
cepti, in hono
prehendunt e
nita alia uitia
uenienda, qui

ORNATIS-
SIMO ATQVÆ HVMA-
nissimo uiro ac domino Hiero-
nimo Schürstab patritio et se-
natori Norinbergensi mece-
nati suo chariff: S. P. D.

Idemus quottidie & u-
su experimur. Optime Hieronime,
multos iam homines uiuere in sum-
ma & maxima securitate, sine om-
ni dei timore, abundare iniquitate
et peccata fieri communia & uulgaria, imò pro iu-
stitia haberi, offendicula sunt maxima, & quottidie
noua oriuntur, adeò deficiunt fides, charitas, & reli-
quæ uirtutes & honestates omnes, tam politicae q̄ œ-
conomicae, ne dicam catholicae, philantia illa turpis
obtinet tam doctorū q̄ indoctorum animos, eosq; pre-
pria persuasio & elatio mentis de donis dei miris mo-
dis uexat, qui hoc unum student, ut soli sint magni, ac-
cepti, in honore, alios impediunt clam, mordent, re-
prehendunt & naso suspendunt adunco, simulq; infi-
nita alia uitia subropunt, ut neq; ferè remedia ulla in-
uenienda, quibus possit mederi his malis omnibus.

A a

Dormis

CA
ATORIA
um à Leon-
Craylshai-
ongesta.

ccatorum supplicia
t paucorum scelera

puniantur,
is alienis.

Dormiunt in hac re, quorum officium maxime
esset mœdri, et cessant, languent, conuiuent, aut nesci-
re aut non audire se simulant, quod tamen optime sci-
unt, idq; uel uident uel ab alijs audiunt, et sic quod aut
monendum aut puniendum esset, manet impunitum,
nec ullis monitis corrigitur. Vnde maior pars homi-
num, tam diuitum, magnatum, opificum, q̄ uulgarium
hominum uiuit ualde licenter et indulgenter, sine ulla
correctione, disciplina, admonitione & pœna.

Ille potat, ille scortatur, ille quæstu & usura uiuit
ille profundit. Alij palam impij sunt et uerbum dei fa-
stidiant, alij humilia Christi membra spernūt, qui in
hoc seculo sunt ueluti peripsemata et reiectamēta hu-
ius mundi, alios pudet humilis euangelij crucis, alij
frigem et sunt ignauo spiritu, alij furiant cupiditate
augendarum opum, et odiunt eos, qui aduersantur, a-
lij cogitant sanam doctrinam Euangelij uiolentia oppri-
mere, quorum cogitationes sunt stipulæ & stramina
quæ deuorabit ignis iræ Dei.

Horum exemplis facile trahuntur & mouentur
alij faciendo, quod illi faciunt licet imprudenter, quā-
tum dicunt, quid alijs fiet, fiat et nobis, si alij sunt sal-
ui futuri, saluabimur et nos, cur nos durius uiue-
mus, quā tot præclari, opulenti, & prudentes. Et sic se
faciunt non tam propriorum q̄ alienorum peccatorū
paricipes. Sunt enim carni iucunda quæ impij sequūt
tur, narrantur & magnificiunt, sed auerunt à deo
fide

fide & u-
lus animi

Veru-
is, error
accipiunt
pote sup-
tractand
plicem h
prorsus
hanc ext
nime tra
urum p
lento hu
q; perue
in multi
affligim
uerbo de
num me
parulu
tūq; Cu
Valeat
fid & p

fide & uerbo eius, unde periclitatur imò amittitur sa-
lus animæ.

Verum ut effugiamus non tantum mundi, pecca-
ta, errores & offendicula, quæ uel alij dant, uel alij
accipiunt, sed etiam iram dei, mortem æternam, ut-
pote supplicium peccatorum. Congessi obiter inter
tractandum historiam Abrahe explanationem sim-
plicem horum trium sententiarum, non in utilem &
prorsus uanam futuram simplicibus uiri spero. Et
hanc explanationem præcipue, Humanissime Hiero-
nime tua humanitati dedicare uolui. Scio enim te, ut
uirum prudentem & doctum, non parum de turbu-
lento huius mundi statu, de secura & supina uita, de-
q; peruersis moribus hominum cruciari. Ideo sicut
in multis aduersis tam proprijs q̄ alienis quotidie
affligimur omnes, ita instructione et consolatione ex
uerbo dei nobis opus est. Oro atq; obsecro te patro-
num meum optimum uelis hoc munusculum utcumq;
paruulum æquo sincero & candido animo suscipere,
tuiq; Culmanni amici ex animo ueri nunq; obliuisci.
Valeat bene & feliciter tua humanitas unâ cum ca-
stâ & pia uxore atq; liberis perpetuo, Amen.

Leonhardus Culman
ex animo tuus.

A B AD

um officium maxime
t, conuenit, aut nesci
mod tamen optime sci-
ndiunt, et sic quod aut
manet impunitum,
de maior pars homi
ificum, q̄ uulgarium
ndulgenter, sine ulla
one & poena.
estu & usura uiuit
ant et uerbum dei fa-
bra spernūt, qui in
et reiectamēta hu-
angely crucis, alij
ij furunt cupiditate
qui aduersantur, a-
gely uiolentia oppri-
ipule & stramina
ntur & mouentur
t imprudenter, qui
obis, si alij sunt sal-
nos durius uiue-
prudentes. Et sic se
enorum peccatorū
ta quæ impij sequit̄
sed auertunt à deo
fide

AN AFFLICTIONES Temper sint peccatorum supplicia.

Verū atq; certum est propter peccata hominū
introisse in mundum maledictiones, infirmi-
tates, plagas, calamitates, graues morbos adeoq; ip-
sam mortem, quæ sunt diuinæ ulsiones propter pec-
cata hominibus influctæ. Et lex insuper peccatum de-
monstrans, minatur etiam peccatoribus uarias affli-
ctiones et calamitates. *Leui: 29. Deuro: 28.*
Sicut id ubiq; scriptura tota testatur.
*Psal. 89. Visitabo uirga iniquitates eorum & uer-
beribus peccata eorum.*
*1. Corinth: 11. Testatur Paulus homines affligi
propter peccata.*
*Math: 9. Exemplum Paralytici ostendit homines
diuinitus puniri propter peccata.*
*Ioan: 1. Propter peccata ipsorum castigati lan-
guentes in piscina probatica, Etsi omnes homines
peccatores sunt, in peccatis concepti, & sic pœna
dign. non tamen omnis pœna & afflictio propter
peccata contingit. Inmittit quidem deus hominibus
afflictiones & mala, eosq; propter peccatorum meri-
ta punit, sed ista punitio huc tendit, ut emendentur,
ne cum hoc mundo damnentur. Deinde affligit etiam
deus pios propter peccata sua, ut hoc exemplo incre-
dula*

Regentes
cath & in
minus tan
nec popul
erit genti
peccatis
tem deus
cant & n
Hier: 2
nomen n
Ezech: 9
Jalem, u
1 Pe: 4
Lu: 23.8
Prouer:
cator ub
He
ralis
aut alie
stris, do
cata, in
rie pun
dei uult
tamen
affligit
banda
Vul

TIONES
um supplicia.

ter peccata hominū
ledictiones, infirmi-
morbos adeoq; ip-
tiones propter pec-
super peccatum do-
toribus uarias affli-
9. Deuro: 28.
tur.

ates eorum & uer-

ulus homines affligi

ici ostendit homines

orum castigati lan-

si omnes homines

epit, & sic poena

afflictio propter

m deus hominibus

r peccatorum meri-

t, ut emendentur,

einde affligit etiam

hoc exemplo incre-

dula

Reges discant & admoneantur, quid ipsis pro pec-
catis & impietatibus suis paciendum sit? Si enim do-
minus tanta ira ad puniendam impietatem fertur, ut
nec populo à se electo parcat quanto minus parsurus
erit gentibus ab ipso alienis. Si non parcat populo sua
peccanti, ergo nec impijs gentibus parcat. Suos au-
tem deus primum percutit. Paterna uirga, ut resipis-
cant & non pereant.

Hiere: 25. Ecce in ciuitate, in qua inuocatum est
nomen meum, ego incipio affligere.

Ezech: 9. Dominus precipit deuastatoribus Ieru-
salem, ut à sanctuario suo incipiant.

1 Pe: 4. Incipit iudicium à domo dei.

Lu: 23. Si in humido ligno hæc faciūt, in arido qd fiet

Prover: 11. Si iustus uix saluabitur, impius & pec-
cator ubi comparebunt.

Hæc est una causa afflictionum & quidem gene-
ralis, Affligimur enim propter peccata aut nostra
aut aliena. Sumus plerumq; negligentes in officijs no-
stris, donis dei abutimur, conuiuemus ad aliorum pec-
cata, in multis labimur omnes, talia peccata deus ua-
rie punire solet, Etsi nullus ex suis operibus in iudicio
dei iustificatur, & peccata habent etiam sanctissimi, Iacobi 2
tamen cum deus affligit populum suum, non semper
affligit eum propter peccata, sed interdum ad pro-
bandam fidem afflicti.

Vult enim deus probare fidem paciētiā & con-

▲ 4 stan-

stantiam piorum. Sicut Iob licet timens, simplex & rectus, tamen acerbissime flagellatur à Satana sic permittente domino, ut probaret eius fidem & constantiam. Sic deus sepe innocentes gravissimis calamitatibus subijcit, tantum ut probet et exerceat eos, sicut Daniel cum solijs fert captiuitatem, quam non meruerat. Sic multi pij in publicis calamitatibus pereunt, quas non meruerunt, sed ut probentur.

3
Tertia causa est cur affligantur pij, non quod mereantur peccata eorum aut probentur, sed ut retineantur in humilitate et non ex tollantur donis suis. Sicut Paulo datus est angelus Satanæ, ne se extolleret. Sic quoq; deus affligit eos, quibus dat ingentia dona, ne se efferrant, insolecant, & ne sine afflictione superbirent, alios contemnerent, & sic damnarentur.

4
Quarta causa afflictionis hominum est, ut purgentur et emendentur, ne porro peccent, cautiq; redantur. Sicut Maria Magdalena agens impuram uitam septem malis spiritibus exercetur, ut cogatur hoc modo ad poenitentiam & emendationem uitæ.

Prover: 22. Stulticia colligata est, &c.

Esa: 28. Vexatio dat intellectum.

5
Quinta causa afflictionis hominum est, ut manifestentur opera dei, utq; reueletur gloria dei, ut in ipfis gloria, potentia bonitas dei illustris fiat. Sunt enim uasa dei, & debent quouis modo gloriæ conditoris ipsorum inferuire, ut plures inuidentur ad fidem & agnitionem dei.

Sic Susanna
Sic tres Pueri
Sic afflicti
Sic infirmi
Sic Cecus na

Subijciuntur
omnibus, non probentur, sed probentur, dum piose
ce liberat & e carcere liberat
magnificus
ex afflictione
eremam nihil
tulum referunt
necessitatibus
uitans omnia
& ad deum
bui deus, quod non
tor, quod non
Est itaq;
piorum non
sed paternam
ius uitæ, et p
miliant aut
patienter se
paterno nos

Sic Susanna afflictā fuit ad gloriam dei.

Sic tres Pueri in Fornace.

Sic afflicti Israelitæ in Ægypto.

Sic infirmitas Lazari Ioan: 11.

Sic Cecus natus Ioan: 9.

Subiiciuntur ergo pij interdum poenis et afflictionibus, non propter peccata, que ita magna non habent, sed propter gloriam dei, ut inde glorificetur deus, dum pios potenter, et cum summo triumpho è cruce liberat et ad gloriam transfert, ut Ioseph innocētem è carcere liberans, ipsum ad gloriam transtulit, hinc magnificus ab omnibus cognitus est deus, qui novit ex afflictione eripere. Nam quum deus deiecit in extremam miseriam, et postea eripit, hunc honoris titulum refert, quod sit deus liberator et adiutor in necessitatibus qui titulus magnificentissimus est, invitans omnes homines, ad agnitionem dei, ad fidem et ad deum invocandum. Hunc honorem sibi vult tribui deus, quod vere exaudiat, quod vere sit opulenter, quod nō sit otiosum numen, quasi pictum idolum.

Est itaq; magna consolatio huiusmodi afflictiones piorum non esse iram et furorem sicut erga impios sed paternam castigationem, et quidem tantum huius vitæ, et profunt ualde. Aut enim probant, aut humiliant aut emendāt, aut gloriam dei illustrant. Ideo patienter ferende sunt et agenda gratia deo tamen paterno nos castiganti, ut perseverantes in timore

s, simplex et
Satana sic per
et constan-
tis calamita-
teat eos, sicut
nam non me-
tatibus pere-
ntur.
non quod fie-
r, sed ut reti-
er donis suis.
se extollet.
ntia dona, ne
tione super-
rentur.
est, ut pur-
cautiq; red-
impuram ui-
cogatur ho-
uita.
c.
st, ut mani-
dei, ut in ip-
t. Sunt enim
onditoris ip-
fidem et ag-
Sic

dei saluemur. iudicamur enim & corripimur ut fi-
e, Cor: 11. lij à domino ne cum mundo condemnemur. 1 Cor: 12

Propter aliena peccata nonnunq̃
puniuntur mortales.

Solet plerumq; fieri, quod deus affligat et puni-
at totam regionem, viciniam & domum propter u-
rius hominis aut paucorum sceleratorum impietatem
& impenitentiam.

Hiere: 49. Ecce quibus non erat iudicium, ut bi-
berent calicem bibentes bibent.

Sicut propter Pharaõs impietatem & crudelitatem
afflicta fuit tota Egyptus.

Propter Achan, qui furatus erat quedam de anathe-
mate Hierichunio afflicti fuerunt Israelita. 10s: 7.

Sic nauis periclitantur propter Ionam.

Sic propter David populus Israel peste punitur.

Sic Pharaõ & tota eius domus flagellatur propter
raptum Saray.

Rom: 2. Vnde homines adhuc in peccatis & sceleribus
uersantes debent admoneri, ut statim agant pœniten-
tiam. Si enim pergunt ambulare in peccatis impœni-
tentes, neq; deo neq; hominibus sunt utiles. Nam pri-
mo nomen dei male audit propter ipsos, seu peccata
eorum. Deinde homines, cum quibus agunt contube-
rnium, offenduntur.

Ter-

Tertio, q
Ant peccati
Deo maxime
Lutocinando
tando. Et si
inciderit, cog
& agant pe
qui peccatis
peccatum est
nitentia uera
aly plectunt
iusticia pau
Deus benefec

Filij pun

Hoc san
puniantur ob
Exo: 2. V
tiam et quar
Gene: 7.
infantes
Gene: 19.
patres q
Num: 16.
una cum tab
rati sum
Iosue 6.
sunt.

Tertio, qui conuient et approbati siue approbati
sunt peccatis eorum, puniuntur propter ipsos, et i-
deo maxime nocent hominibus peccando, furando,
Letrocinando, aut adulterium committendo uel scor-
tando. Et si pestis, grando, et alia publica calamitas
inciderit, cogitem se esse autores tantæ calamitatis, 2. Reg. 24
et agant penitentiam. Sicut Dauid dixit, Ego sum
qui peccaui, oues istæ quid fecerunt? Nullum enim
peccatum est, quod non diluatur penitentia, et pen-
itentia uera peccati supplicia effugimus. Sicut ergo
alij plectuntur propter aliquorum peccata, ita etiam
iusticia paucorum alijs impetrat multa bona. Sicut
deus benefecit Syriæ propter Naaman.

Filij puniuntur ob peccata parentum.

Hoc sane auditu horribile est, quod etiam liberi
puniantur ob peccata parentum.

Exo: 2. Visitans peccata parentum in filijs in ter-
ciam et quartam generationem eorum, qui me oderunt.

Gene: 7. In diluuiio perierunt simul parentes et
infantes.

Gene: 19. In incendio Sodomæ absampsi sunt tam
patres quam liberi.

Num: 16. Core Daiban, Abyron ob seditionem
uam cum tabernaculis et tota eorum substantia deuor-
rati sunt à terra.

Iosue 6. In Hiericho multi infantes obruncati
sunt. Iosue

dimur ut fi
ur. 1 Cor. 12
nunc
at et puni
propter u
impietatem
ium, ut bi
rudelitatem
a de anathe
ita. Ios: 7.
unitur.
ur propter
y sceleribus
nt peniten-
tis imponi
s. Nam pri
seu peccata
unt contube-
Ter-

- Iosue 7.* Punitur Achan ob furtum & liberi eius.
- Iosue 8.* Trucidantur iussu dei mulieres & infantes.
- 1 Reg: 2.* Præcidam brachium tuum & brachium domus patris tui.
- Hiob: 27.* Filij impiorum parentum egestate adfingentur & occidentur.
- Daniel 6.* Accusatores Daniels unâ cum filijs & uxoribus eorum missi sunt in lacum leonum, à quibus mox comminuti.
- Hester 9.* Haman impius suspenditur, simul et filij eius suspenduntur.
- Hic clare uidemus propter peccata parentum filios affligi, item propter peccata parentum etiam posteros plecti temporaliter, loquitur enim de pœnis in hac uita.
- Deutro: 28.* Si non audieris uocem domini dei tui maledictus fructus uentris tui.
- Item filij tui & filie tuæ tradentur alieno populo.
- Psal: 108.* Filij eius mendicent & eijcantur de habitationibus suis.
- 1 Reg: 21.* Propter Saulis scelera tota familia et posteritas deleta est præter Ionathan & filium eius alienos à paterno scelere.
- Propter Dauidis adulterium grassatae sunt cedes inter filios.
- Propter Salomonis idola filius amittit maximam regni partem.

4 Reg:

4 Reg: 19.
domini sed q
Sunt den
la quotidie p
familie per
aut alla scel

Ob

Nonne i
occidentur p
sed unusquisq
Filius non po
Amastias rex
eorum filios

In iudicio
parentum del
dei aliter se h
cante enim de
Exo: 14. Ne
Psal: 142.
tuo omnis uiu
Hiob: 25.
parauit deo

4 Reg: 19. Offenderat Achab grauit. oculos
domini sed quia egit pœnitiã, filius eius luit pœnas
Sunt deniq; alia multa exempla, item etiam in ui-
ta quotidie plura cernuntur, quam multa splendida
familie pereunt propter maiorum suorum libidines,
aut alla scelera.

Obiectio. At dices.

Nome in lege scriptum est Deutro: 24. Non Deut. 24.
occidentur patres pro filijs, nec filij pro patribus,
sed unusquisq; pro peccato suo morietur Ezech: 18. Ezech: 18.
Filius non portabit iniquitatẽ patris. Sicut 4. Re: 14. 4 Reg: 14
Amasias rex Iuda interfecit occisores patris sui, sed
eorum filios non occidit ?

Responsio:

In iudicio ciuili non debent filij puniri propter
parentum delicta, si sunt innocentes, uerum in iudicio
dei aliter se habet, coram quo nemo insons est. Iudi-
cante enim domino, nec pater nec filius est innocens.
Exo: 14. Nemo per sese apud te innocens est.
Psal: 142. Non enim iustificatur in conspectu
tuo omnis uiuens.
Iiob: 25. Nunquid iustificari potest homo comes
paratus deo, aut apparere mundus natus de muliere?
Iiob

liberi eius.
lires & in-
& brachi-
tum egesta-
cum filijs &
onum, & qui-
simul et filij
rentum filios
etiam poste-
de poenis in
omini dei tui
no populo.
ijciantur de
a familia et
filium eius
cedes inter
ximam re-
Res

Job 14. Quis potest facere mundum de immundo
conceptum semine?

Deinde hæc exempla nobis ob oculos ponuntur,
ut sciamus iram dei esse seriam super peccatores im-
penitentes. Neque enim infantibus iniqui aut iniusti
aliquid inferitur, quando in peccatis concepti et na-
ti sunt, et iam multis annis deo compertum erat, quod
filij non degenerarent ab impietate parentum. Prior
lex, quæ innocentes non condemnat, committit iudi-
cium hominibus, qui nihil iudicare possunt, quam
quod nouerunt. Sic enim iuxta legem puniendi sunt
mali, ut non lædantur simul et boni, sicut in Euan-

Matth: 13. gelio zizania propter triticum, ne lædatur, prohi-
betur euelli. Si autem puniri nocens non potest, nisi
lædatur simul innocens, potius ferendus est malus,
quam lædendus simul bonus.

Hæc lex magistratui est necessaria, ne impetu a-
nimi, rigorem legis sequantur, et puniendo plus pea-
cent, quam ille, qui poenam mereitur. Quædam sunt,
dam ob unum scelus, tota res publica bello inuol-
4. Reg: 14 luitur. Secundum hoc præceptum fecit Amasias. Lex
enim innocentem non condemnat.

Ceterum dei iudicium est aliud, qui uidet filios
ab iniquitate patrum non discedere, idcirco simul re-
os uno iudicio punit. Verum hoc non illis accidit, qui
uestigia parentum non sectantur, sed his qui non so-
lam carnis posteritate, sed moram imitatione im-
piorum

piorum m
replete m
nu super
peccata p
ciunt ab u
orum filij
Est e
tur anim
iuxta illu
tatem pat
a deo. Om
ationem. S
doq; ob in
et corpor
num filij,
summa fil
impietatis
sed omnium
diam et ob
nuendo ita
neq; uel pa
tur, nisi ciu
ait in terri
oderuni, bo

R

ndum de inuicis

culos ponuntur,
peccatores im-
pique aut iniusti
concepti & na-
rtum erat, quod
arentum. Prior
committit iudi-
possunt, quam
puniendi sunt
ficus in Eman-
edatur, probi-
on potest, nisi
dus est malus.

ne impetu a-
ciendo plus pes
Qualia sunt,
lica bello inuoc
Amasim. Lex

ui uidet filios
irco simul re-
tis accidi, qui
is qui non so-
imitatione im-
piorum

plurum maiorum sunt posteris, sic Christus ait. Vos
replete mensuram patrum uestrorum. Math: 23. Ve Math: 23.
nu super uos sanguis iustus, ut pote super illos, qui
peccata parentum ceperunt imitari. Qui uero defi-
ciunt ab infidelitate & iniquitate parentum, iam e-
orum filij non sunt, sed filij dei per fidem.

Est ergo quaedam poena spiritalis, qua affligi-
tur anima, hanc poenam filius pro patre non portat
iuxta illud Ezechielis 18. Filius non portabit iniqui-
tatem patris. Anima enim filij, non est ex patre, sed
a deo. Omnes inquit anime meae sunt scilicet per cre-
ationem. Sicut anima patris, ita anima filij. Sed quan-
doq; ob iniquitates parentum filij temporariam &
& corporalem poenam in hac uita subeunt. Corpore
uim filij, est quaedam res patris, pars & portio. In
summa filius iustus, qui non est inuicator idololatrie,
impietatis, iniusticie parentum & maiorum suorum
sed omnium iusticiam exprimit, maxime misericor-
diam & obseruantiam reliquorum preceptorum, is
uiuendo ita, uiuet. In iusticia sua iustus uiuet. Ergo
neq; uel parens pro filio uel filius pro parente puni-
tur, nisi eiusdem impietatis participes, ut & Moses
ait in tertia & quarta generatione eorum, qui mo-
derunt, hoc est completa in filijs parentum malitia.

Responsio ad aliam ob-
iectionem.

FINIS

Putant non nulli pueros quandoq; in parentum
pœnam mori, quorum tamen uitam putauerim de-
um frequentius propter misericordiam præripere,
ut ne quum superuixerint deteriores parentibus fi-
ant, & in malum suarum animarum & multorum
uiuani. Sed quum iudicia dei sint abyssus multa, missa
hæc faciamus, et cum fide Christum amplexenur,
qui potens est, è quauis pœna nos eripere & in af-
flictionibus consolari.

Hæc sanè doctrina, instructio & admonitio ne-
cessaria atq; utilis est parentibus, ut excitentur ad
sectandam pietatem, & ad diligenter faciendum &
exequendum suum officium, ne sint ignaui, negligen-
tes, securi, blasphemi, & scandalosi, ne unà cum ip-
sis trahant etiam liberos suos in exitium, id quod fa-
ctum est ab Eli, Saule, Hierobeam, Achabo et multis a-
lijs, timeant hanc seueritatem dei, quæ extat in deca-
logo, uisitans iniquitatem patrum in filios in tertiam
& quartam generationem eorum, qui oderunt me,
ut inde discant parentes ne peccent aduersus deum,
ut non liberi discant peccatum.

Non enim possunt parentes suos liberos maiori
damno afficere, quam si ipsi parentes impie uiuant.
Proinde si amas liberos tuos & præcaris eis boni,
fac ut des operam pietati, & cogita quam horribilis
res sit impietas, propterea quod non solum reddat ho-
minem, qui eam designat, uerum etiam hominis fa-
mili-

miliam, fa-
ueniunt, ex
nà cum fan-
obijcias, sus-
Christum,
benediction-
tas, liberor-
filij propter
benefactos
manet Iona
lonici. Et si
etenim sen-
eius querens
comedens
uos sitiatis,
citur, & pe-
superstities
rabuntur
atur, sed ab-
mo domus
ni, & diuini

Sed qu-
re

miliam, facultates, & quæcumq; nomine bonorum ueniunt, execranda et abominabilia. Quare ne tenâ cum familia et omnibus rebus tuis maledictioni obijcias, suscipe studium ueræ pietatis per fidem in Christum, qua unâ re fiet, ut coelestem omnium rerû benedictionem consequaris. Est enim parentum pietas, liberorum ingens patrimonium, et sunt foelices filij propter parentum probitatem, imò uidemus probe factis parentum ornari præmijs natos ex eis, ut manet Ionathæ posteritas usq; ad tempus exilij Babilonici. Et sicut de iustorum filijs dicitur. Iunior fui, etenim serui & non uidi iustum derelictum, nec semel eius querens panem, Ita de impijs. Ecce serui mei commedent, & uos esurietis, ecce serui mei bibent & uos sitietis, imò quicquid super erit de impio maledicitur, & perit usq; adeo, ut et uidua de progenie eius superstites & eiusdem impietatis hæredes non plorabuntur in morte, & nemo sit, qui sarum misereatur, sed abiecta & contempta morientur. Postremo domus impij desolabitur & peribit iudicio domini, & diuicias eius distribuet dominus pijs.

Psal: 36.

Esaiæ 65.

Sed qua æquitate punitæ sunt uxores et pueri accusatorum
Danielis ?

B

Videtur

Videtur sanè iuxta captum humane rationis in-
iustum, ut infans peccata parentum portet, ut pote
uel nondum natus, uel nondum peccauit, uel nondum
peccata parentum ceperit imitari. Sed talis inquisi-
tio diuini iudicij est curiositas imò temeritas hominum
qui magis scire et cognoscere uolunt aliena peccata,
quam sua corrigere, & sic in ius uocant deum, cur
nullo merito in infantibus pœna infligatur, sed non ui-
dent neq; perpendunt causas afflictionum, tribulatio-
num, calamitatum, ærumnarum & morborum.

Responsio ad obiectionem.

Exemplum accusatorum Danielis admonet pri-
mo omnes uerbi persecutores iudicij dei, cohortatur
q; eos ad pœnitentiam. Nam peccant contra deum &
homines parricidaliter, qui uerbi dei confessores in-
sidiose traducunt, apud potentes & persequuntur.
Psal: 124. Sicut inquit: Nolite meis prophetis malefacere.
Zacha: 2. Item. Qui uos tangit pupillam oculi mei tangit. De
inde etiam scimus ex comminatione dei falsum te-
stem, iudicium dei euadere non posse, & uisitabit de-
us patrum iniquitatem in liberis. Est enim idem fal-
so testi faciendum, sicut ipse uoluit fratri suo facere.
Teruo hinc patet mulieres cum pueris iuste lu-
isse hanc pœnam, quia sicut accusatores, regem ami-
cissimo per fraudem orbarant, ita nunc uident eii-

am sibi dilecti-
etiam est sic co-
ut est apud Pl-
res occidebant
duo hominum
mè pestilentia
cidi, etià in leg-
tur enim ut al-

Valde ita
nam et exem-
ut considerata
iore cura uiter
cumulemus, u-
parentum, ma-
aliquando mor-
na externa pa-
hereditatem o-
dei iudicabunt
nedictio liberis
tum pietate pe-
um est liberis,
debent nobis in-
ducandorum
summa cura a-
dubium est, qu-

ndae rationis in
n portet, ut pote
uit, uel nondum
ed talis inquisi-
eritas hominum
aliena peccata,
cant deum, cur
ur, sed non ui-
um, tribulatio-
nborum.

onem.

s admonet pri-
dei, cohortatur
ontra deum &
confessores in
persequuntur.
male facere.
mei tangit. De
dei falsum te-
& uisitabit de-
nim idem fal-
ri suo facere.
eris iuste lu-
regem ami-
ic uident eii-
am

am sibi dilectos poenam secum luere. Neq; nouum
etiam est sic calumniatores in iudicijs tractari. Nam
ut est apud Plutarchum Lacedaemonij quoq; delato-
res occidebant, sicut & Athenienses adultores. Quae
duo hominum genera regibus & potentibus maxi-
me pestilentia sunt. Postremo uxores cum pueris oc-
cidi, etiam in lege deus nonnunquam praecipit, habeban-
tur enim ut aliqua portio maritorum & parentum.

Valde itaq; prodest hanc instructionem doctri-
nam et exempla de poenis diligenter considerare,
ut considerata magnitudine irae dei & poenarum ma-
iore cura uitemus peccata, ne nostris liberis miseriae
cumulemus, ut sit sepiissime. Sicut enim ex impietate
parentum, maledictio, miseria, mendicita, & turpis
aliquando mors liberis prouenit, qui non solum bo-
na externa parentum, sed etiam eorum peccata in
hereditatem capiunt, & sic simili poena in iudicio
dei iudicabuntur. Ita etiam ex pietate parentum be-
nedictio liberis prouenit, si modo in eadem paren-
tum pietate permanserint. Adeo ingens patrimonij
est liberis, parentum pietas. Postremo talia exempla
debent nobis incutere timorem, et liberorum pie e-
ducandorum instituendorumq; curam acere. Si enim
summa cura adhibita peiores tamen euadunt, non
dubium est, quin pessimi fiant, ubi sibi ipsis, suaeq; li-
bidini

dini ac uoluntati permittantur. Samuel optimus &
diligentissimus pater familias fuit, attamen filij eius
peccauerunt contra legem dei, declinauerunt atq;
prebuerunt occasione populo petendi regem, adeo du-
ra prouincia est, recte educare liberos, qui licentia,
ignauia, negligentia parentum facile deteriores fi-
unt. Sicut enim in ferilibus aruis, si sedeant ociosi co-
loni, zizania loliaue pullulascere solent, ita in ceco-
nomia in liberis, & alijs domesticis accidere solet.
Quare gnauiter ad uigilandum parentibus, ut ipsi
sint pijs, & in pietate suos liberos retineant, ne om-
nis generis uitia exoriantur, quæ principio possunt
prohiberi mediocri animaduersione ac cura, ubi au-
tem exorta radices egerunt alius, tunc sine damno
nec tollerari, nec sine periculo tolli possunt.

4

De peccatis alienis cauendis.

Scriptura sacra prohibet ne communicemus pec-
catis alienorum conuiuendo.

Exo: 22. Deus iubet fugere consortium idololatri-
orum, ne peccemus.

Psal: 140. Non communicabo cum electis eo-
rum.

Eccl: 7.

Eccl: 7.
te immittas
ta, nec enim
2 Corinth
id est ne mi
1 Timothe
nis.
2 Corint
cum iniusti
2 Corint
quia praua
Eph: 5.
osis tenebr
Tobias 4.
et preterm
Esa: 29.
bo, et argu
uerunt fr
Peccat
enim app
designaue
eo, qui co
maculatu
facit uitio

stati permittantur. Samuel optimus &
us pater familias fuit, attamen filij eius
contra legem dei, declinauerunt atq;
occasione populo petendi regem, adeo du
est, recte educare liberos, qui licentia,
igentia parentum facile deteriores fi
im in fertilibus aruis, si sedeant ociofi co
loliaue pullulascere solent, ita in ceco
ris, & alijs domesticis accidere solet.
niter ad uigilandum parentibus, ut ipsi
in pietate suos liberos retineant, ne om
nita exoriantur, quæ principio possunt
mediocri animaduersione ac cura, ubi au
adices egerunt altius, tunc sine damno
nec sine periculo tolli possunt.

De peccaris alienis cauendis.

sacra prohibet ne communicemus pee
m conuiuendo.

deus iubet fugere consortium idololatri
cemus.

Non communicabo cum electis eo-

Eccle:

Eccle: 7. Ne pecces in multitudine ciuitatis, ne
te immittas in populum, neq; alliges duplicia pecca-
ta, nec enim in uno eris immunis.

2 Corinth: 6. Ne ducamus iugum cum gentibus
id est ne miremur, quæ illi mirentur.

1 Timoth: 5. Neq; communices peccatis ali-
nis.

2 Corinth: 6. Quid enim consortium iusticie
cum iniusticia, & quæ communiolucis cum tenebris.

1 Corinth: 15. Corrumpt bonos mores collo
quia praua.

Ephe: 5. Nolite communicare operibus infructu
osis tenebrarum.

Tobias 4. Caue ne aliquando peccato consentias
et pretermittas præcepta domini dei nostri.

Esa: 29. Qui peccare faciebant homines in uer-
bo, et arguentem in porta supplantabant & declina-
uerunt frustra à iusto.

Peccati defensor idem est, cum eo qui peccat. Qui
enim approbat & defendit flagitium, etsi opere non
designauerit illud, tamen eiusdem reputatur, cum
eo, qui commisit flagitium, et qui utrius fauet atq; con-
maculatum utrius subuehit ad honores, participem se
facit uitiorum.

B ;

Rom.

Rom: 1. Non solum ea faciunt, uerum etiam assentiuntur ijs, qui faciunt.

Rom: 2. Non enim hi tantum, qui talia faciunt digni sint morte, uerum etiam, qui assentiuntur ijs qui faciunt.

Iud: 10. Beniamitæ non punierunt sceleratos ciues Gibeæ, nec Israelitis ad pœnam legitime eos postulantibus tradiderunt, sed parauerunt pro eis bellum aduersus Israelitas. Hac igitur defensione faciunt se ipsos affines culpæ eius sceleris, quod ciues Gibeæ designarunt, & sic iure reputantur, tanq̃ si ipsi tale facinus opere fecissent. Sunt autem aliena peccata, quæ licet ipsi opere non faciamus, sine nobis tamen, hoc est, sine nostro consilio, impulsu, adminiculo & suffragio non fiunt, quæ quidem patent latissime.

Vult ergo sacra scriptura, ne simus confortes hominum peccatorum, id est, curemus ne uita nostra congruat cum illorum uitæ, non uult nos communicare, participes et socios fieri hominum peccatorum, nos non oblectare, neq; conuiuere & tacere. Sed uult nos seruare innocuos, integros & sine culpa, & non modo à malis abstinere, sed ab omni specie mali, ne uisitam offendamus. Nam filij lucis nullum commercium habere debent, cum operibus infrugi feris tenebrarum, non ut sese omnino separent ab infidelibus

& im-

1 Tessa: 5.

& impijs, sed nullum alium mortem. Ideo probare, & detestari sic alios ab eis

Caueamus stram ad peccatullius libidini accidere, quod Iudæ proditorum peccatiter cepit. Ideo non omnibus, prepijs, quorum di, Nam facilitagione quadac aliud agerum mores e res ac uitam tur.

Vnde M at legem dei rubiginem c Israelitæ cum consuetudine

et impijs, sed sibi cauent ab illorum operibus, quae nullum alium fructum proferunt, quam dedecus et mortem. Ideo D. Paulus iubet ea opera arguere, in Ephe: 6. probare, detestari, et pro malis proclamare, quo sic alios ab eisdem deterreat, id quod charitatis est.

Cauemus ergo nobis, ne cuiquam impio operam nostram ad peccandum collochemus, neque ad peccandum ullius libidini gratificemur, nisi uelimus idem nobis accidere, quod illis accidit. Sicut docemur exemplo Iudae proditoris, ut tandem et nobis, sicuti illi, ubi poenitere ceperimus, dicatur. Quid ad nos? uos uideritis. Ideo non est temere familiaritas contrahenda cum omnibus, praesertim cum prophanis, improbis, et impijs, quorum etiam commertia et congressus uitandi, Nam facile inficiuntur animi bonorum, tanquam contagione quadam et loeduntur mores, etiam sepe clam ac aliud agentibus adherescunt conuersantibus illorum mores et opiniones, et sic incipiunt imitari mores ac uitam illorum, quorum consuetudine delectantur.

Vnde Moses adhortatur populum suum, ut habeat legem dei ob oculos, et acuat eam filijs, ne quam rubiginem contrahat. Quae etiam ratione uenit ne Israelitae cum gentibus conugia intrent, ne illarum consuetudine ac familiaritate, a uero dei cultu ad u-

nam idolorum superstitionem abducerentur, id quod
Num: 25, ualde proclue est in huiusmodi conuictu, ut in Num:
25: Fornicatur populus cum filiabus Moab.

Qui enim consuetudinem, familiaritatem & cō
uictum habent, cum impijs, rudibus, ac incompofitis
hominibus, ebrijs, scortatoribus, idolatris & prædo
nibus, qui omnia mysteria fidei nostræ catholice aut
negligunt & contemnunt, aut prorsus irrident, &
plane irrisorie de uerbo dei, ueraq; religione loquun
tur & disputant, inficiuntur & ipsi, deprauanturq;
& sic tandem cum illis poenas luunt, Sic qui aliorum
scelera approbant, conuient aut applaudunt pecca
tis eorum, qui sunt impenitentes, punientur & ipsi
propter ipsos diuinitus.

Ido fideles non debent cum huiusmodi homini
bus participare, in peruersis eorum moribus, neq; se
comparare ad studia & iudicia mundi, neq; se
conformari huic seculo, neq; sentire & sapere ea quæ
sunt mundi, sed iuxta consilium Pauli se armare uer
bo dei, sine quo, nisi præmunuti sint, fieri non potest,
ut his offendiculis relustentur, ne inescantur. Imò
D. Paulus præcipit nos subducere ab omni fratre,
qui se inordinate gerit, cuius doctrina mala, uite mo
res peruersi, intellectus & iudicia corrupta sunt ex
ratione natura & humana sapientia.

Non

Non tolli
ciatio honesta
sistere non po
impietate &

Psalmu

Bonitates
lam.

Prudent
me ueniam, do
Scelus ne
nem, non pro
unquam mibi
Cor per
agnoscam.

Qui cla
perdam, qui
ti, hunc non f

Oculi m
tati student, u
tie ambulat,

Non hab
mendacia loq

rentur, id quod
flu, ut in Num:
Moab.

ritatem & cō
incompositis
ris & prado-
catholicis aut
irrident, &
diligentia loquuntur
prauanturq;
qui aliorum
audunt pecca-
entur & ipsi

inodi homini-
moribus, neq; se
undi, neq; se
sapere ea que
armare uer-
eri non potest,
cantur. Imò
omni fratre,
nala, ut e mos
rupta sunt ex

Non

Non tollitur autem externa conuersatio & nego-
ciatio honesta, que est licita, & sine qua mundus con-
sistere non potest, tantum modone participemus cum
impietate & iniquitate.

Psalmus centesimus Dauidis.

Bonitatem & iudicium canam, tibi domine psal-
lam.

Prudenter me geram in uia integra donec ad
me uenias, domi meæ in cordis integritate uersabor.

Scelus nepharium ante oculos meos, quod desig-
nem, non proponam, defectores odio persequar, nec
unquam mihi adhærescent.

Cor peruersum faceffat à me, malitiosum non
agnoscam.

Qui clam obtrectat proximo suo, eum funditus
perdam, qui elatis est super cilijs, animoq; arrogan-
ti, hunc non feram.

Oculi mei intenti erunt ad eos, qui in terra ueri-
tati student, ut mecum uersentur, qui in uia innocen-
tiæ ambulat, mihi ministrabu.

Non habitabit domi meæ, qui dolum facit, qui
mendacia loquitur, nihil firmi apud me habebit.

B s,

M4-

Mature perdam omnes impios terræ, ut è ciuitate omnes facinorosi excindantur.

Argumentum in Psalmum Centesimum.

Hoc Psalmo depingitur formula & institutio boni principis & magistratus, pollicetur enim Dauid se gesturum officium pij sanctiq; principis & magistratus, nempe se uicturum recte & innocenter, malos euersurū et oppressurum, bonos autē & rectē uiuentes amaturum & euecturum. Primo proponit totius Psalmi argumentum, uult pro gloria dei decantare scelicis regni statum, cum stipulatione, se uelle ad hanc descriptionem contendere, nempe misericordiam & gratiam exhibere pie subditis, & strenue iudicare impie præfactos, promouere ueram religionem, ad præscriptum uerbi dei agere, auxiliante & præsentē domino, idq; non simulate, sed ex animo, summe detestari & profligare impietatem, idololatriam, malas causas, sceleratos, praua molientes, detractores, superbos, auaros. E contra autem fideles, pietatis & ueritatis studiosos, & integros, uult, se uelle fouere, & domesticos habere. Ac sine mora, mature

ios terræ, ut è ciui-

Psalmum

ula & institutio bo
icetur enim David
principis & ma-
te & innocenter,
onos autè & rectè
i. Primo proponit
ro gloria dei decan
pulatione, se uelle
, nempe misericor
ditis, & strenue in
ere ueram religio-
ere, auxiliante &
late, sed ex animo,
pietatem, idolola-
ua molientes, de-
tra autem fideles,
tegras, uiuè, se uel
Ac sine mora, ma-
ture

ture, & ab exordio regni uelle disperdere dolosos, mē
daces, idolatras ac rei publicæ ecclesiasticæ & politi-
cæ disturbatores eosq; odio habere, qui sunt præuari-
catores, corde peruersi, maligni, susurriones arrogan-
tes fraudulentis et fallaces. Ita David seipsum pro-
ponit exemplum administrandi regnum, ut ex eo di-
scant non solum omnes reges principes ac magistra-
tus bene uiuere & regere, sed etiã omnes ministri ac
subditi bene seruire, atq; obedire, docetq; imperium
fortunari atq; constabili tribus artibus seu uirtuti-
tibus, nempe prudenter & innocenter cum populo
agendo, domi continenter ambulando, non ducendo
in animum flagitium designare. Deinde uirtutes a-
mare & beneficijs afficere, & punire uitia.

Oratio.

O Domine canam, in laudem tuam in honorem
tuum de officio boni magistratus, cuius est misericor-
diam & iusticiam seruare, qui solus potes talem in-
stituere, Dabo operam sedulo ut uiam inculcate &
perfecte, dabo inquam operam, & intentus ero quan-
do suggeres mihi aliquid agendum, studebo ut inte-
ligam quid mihi agendum, te docente, & instituente
animum

C. 155
R.
animum meum. simul domi siue priuatim uiuam ci-
era ullam simulationem, non studebo rebus uanis &
malis, imò rem malam ne cogitabo quidem, opus eo-
rum qui deficiunt à deo recedet à me, nihilq; etiam
mibi cōmuneerit cum homine noxio, superbo & ur-
gido, alto oculis et corde lato. Sed eius opera utar in
priuatis & publicis rebus, qui fidelitati studet, men-
dax autem & fraudulentus non est apud me sedem
permanentem habiturus, illosq; utpote operatores
iniquitatis domo mea protinus eijciam.

Alia oratio.

Nos mi domine deus sic instaura, ut semper inno-
centi corde coram te ambulemus, ne quid mali cone-
mur, oderimus transgressionem, nemini qui malitiosi
cordis est adhareamus, nemini inuidis obtrecte-
mus uerbis, neq; oculis superbis, neq; auaro corde ex-
titerimus, & ne quid iniqui quale fuerit unquam de-
signemus, sed nos mutuo adiuuemus dilectione synce-
ra impulsu studio ad gloriam nominis tui promouen-
dam, Amen.

Psalmus X VIII.

Delicta quis intelligit, ab occultis meis munda me,
& ab alienis parce seruo tuo.

¶ Impressum Norinbergæ apud
Valentinum Neuberum.

1550.

atim uiuam ci-
rebus uanis &
uidem, opus co-
, nihilq; etiam
superbo & tur-
opera utar in
ati studet, men-
apud me sedem
pote operadores
n.

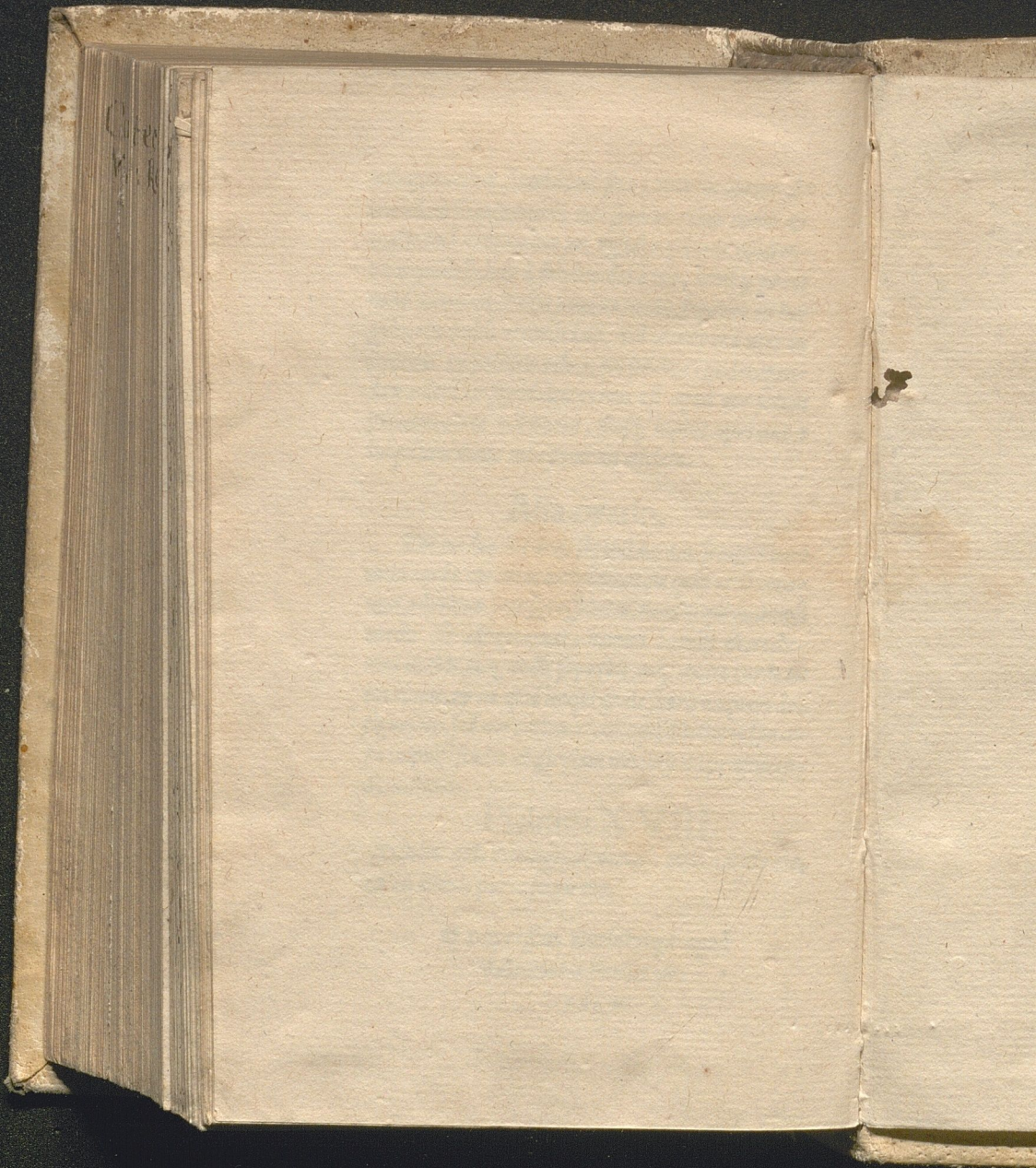
ut semper inno-
quid mali cone-
ini qui malitiosi
uidis obtrecte-
auaro corde ex-
rit unquam de-
ilectione synce-
tui promouen-

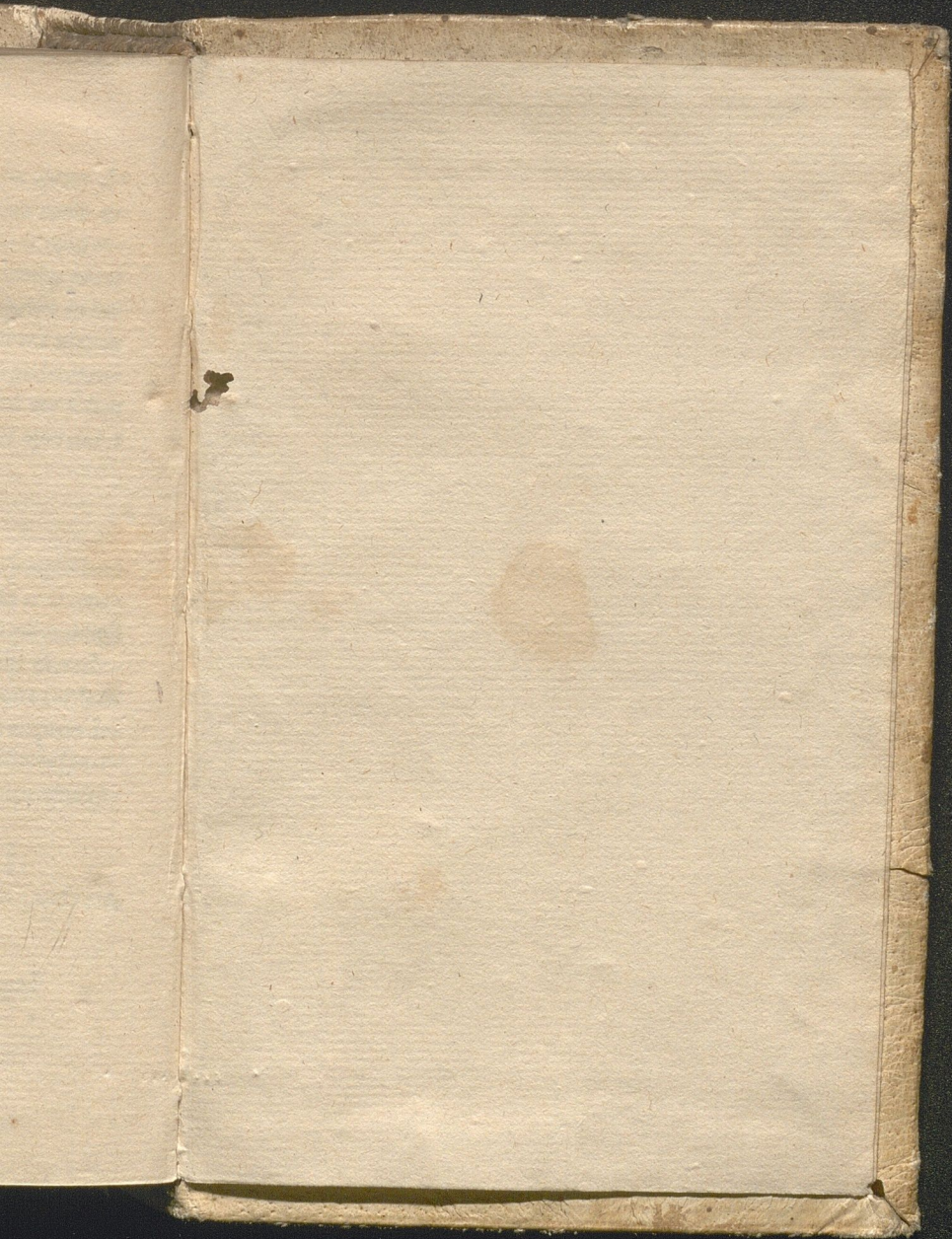
III.

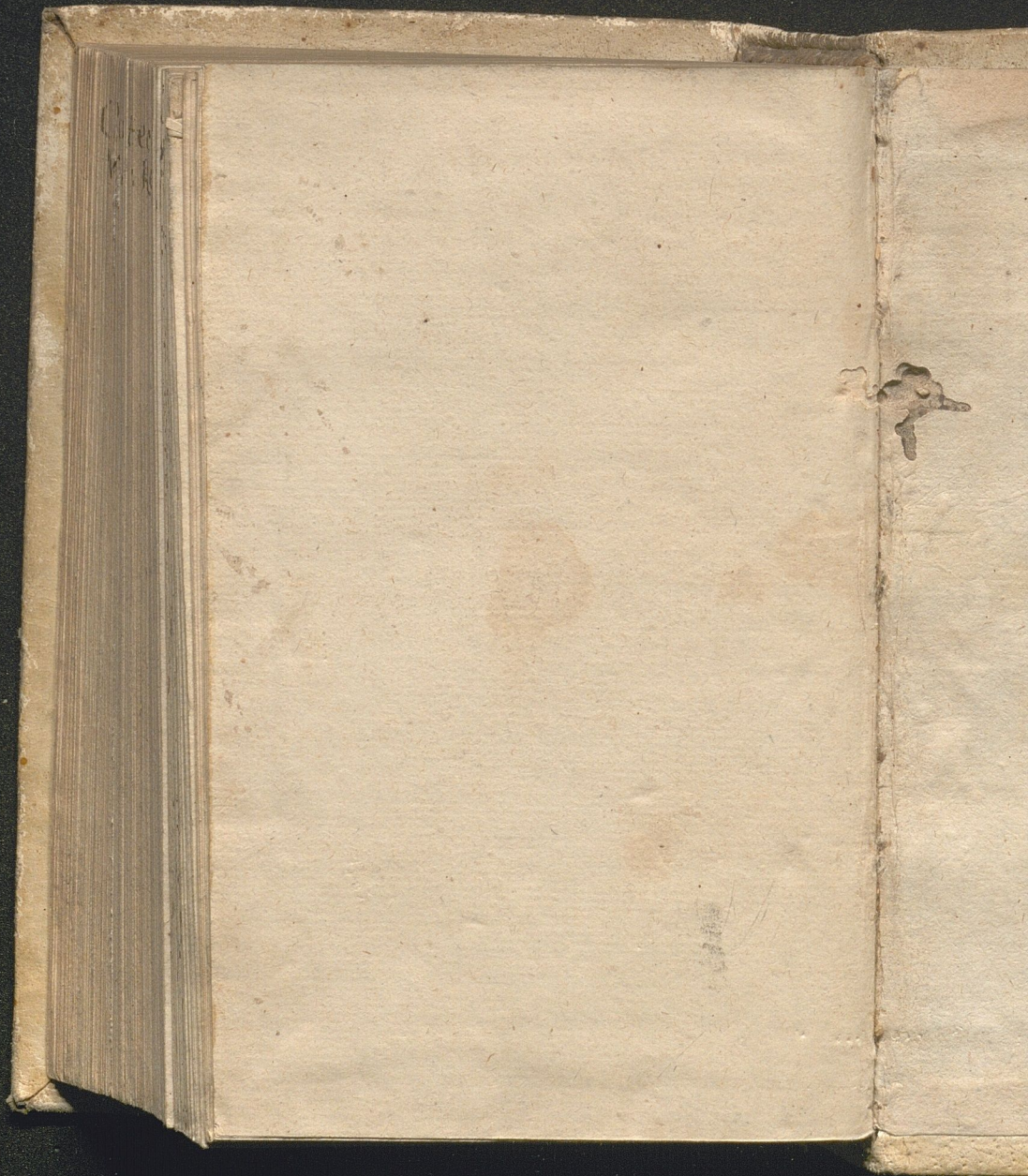
neis munda me,

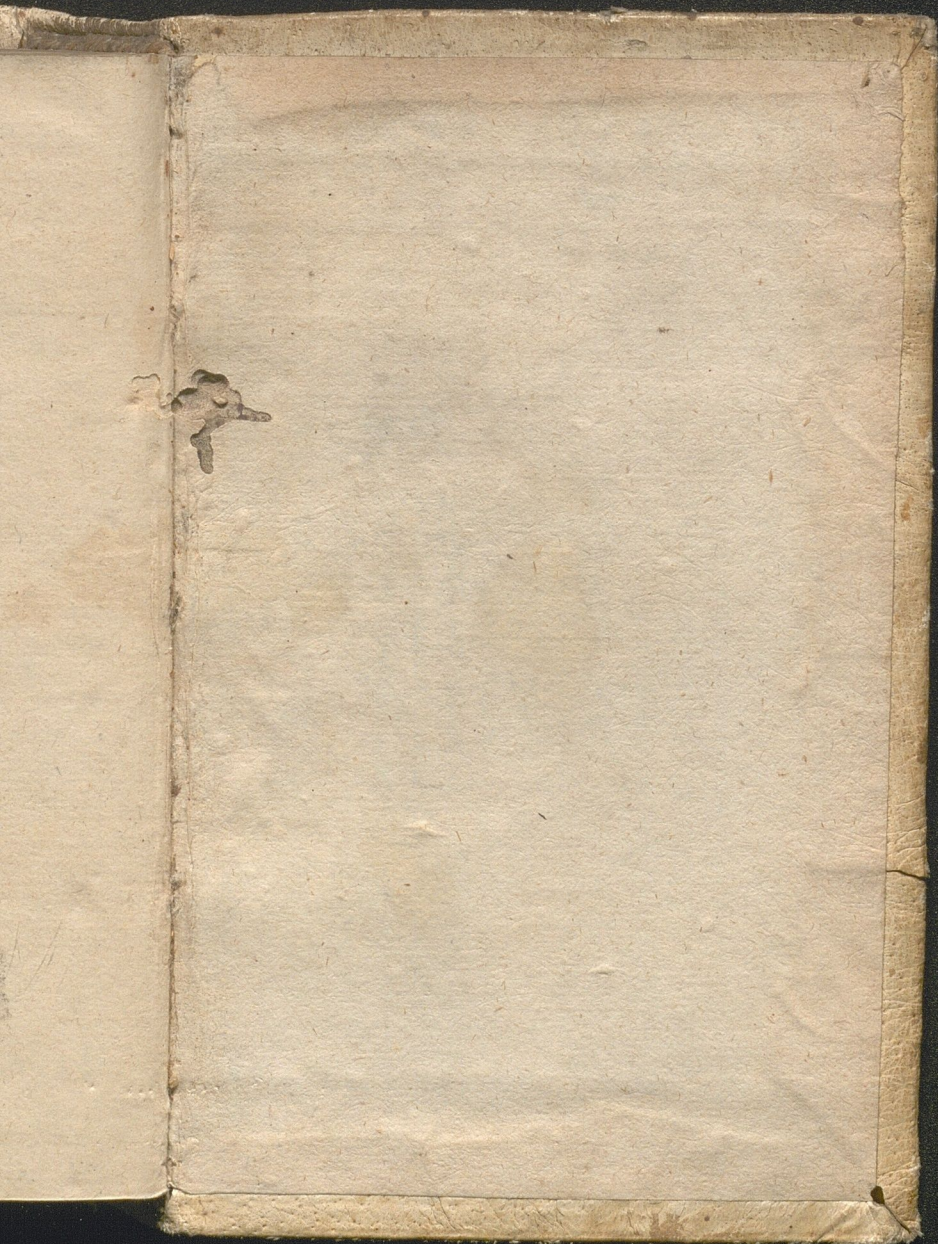
apud

l.

Catechis
Vv: Regij

7.

